

помогу з тимчасової втрати працездатності за рахунок власних коштів. Фонд такі витрати не компенсує. Кошти зі спеціального рахунку можуть йти лише на соціальні виплати, їх не можна перекинути на поточний рахунок підприємства. Такі розрахунки є громіздкими та невиправданими. Раніше підприємства виплачували лікарняні за рахунок своїх коштів, а фонд компенсував такі виплати, або проводився залік заборгованостей за рахунок нарахованих і утриманих внесків.

Висновки. У ході проведених досліджень, нами визначено переваги введення єдиного соціального внеску, до яких слід віднести: вигоду для роботодавців, замість чотирьох державних соціальних фондів необхідно сплачувати один внесок; єдину базу платників внеску, яка дасть змогу швидше виявляти порушників та вжити заходів по їх усуненню; зростання надходжень до соціальних фондів, а це дасть змогу збільшувати розміри страхових виплат та обов'язкового пенсійного страхування (накопичувальні рахунки) та обов'язкове медичне соціальне страхування.

Безумовно, впровадження ЄСВ є позитивним кроком у реформуванні системи загальнообов'язкового державного соціального страхування. Воно направлене на створення стійкої фінансової системи для економічного захисту людини у зв'язку з безробіттям, тимчасовою працездатністю, нещасним випадком на виробництві та професійним захворюванням, старістю за рахунок страхових внесків роботодавців та застрахованих осіб. Від ефективності роботи системи соціального страхування залежить соціальна захищеність громадян, гарантована Конституцією України.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» № 1058-IV від 09 лип. 2003 р. / [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.

2. Закон України «Про внесення змін до статті 8 Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» щодо сплати єдиного внеску» № 5455-VI від 16 жовт. 2012 р. // Податки та бухгалтерський облік. – 2012. – № 93 (1590). – С. 5.

3. Прощина Т. Єдиний внесок: бухгалтерський та податковий облік / Т. Прощина // Все про бухгалтерський облік. – 2011. – № 4. – С. 21-22.

4. Ушакова Л. Єдиний соціальний внесок: основи / Л. Ушакова // Податки та бухгалтерський облік. – 2011. – № 6. – С. 6-16.

Рецензент – к.е.н., професор Аранчій В.І.

УДК 657.6:63

СТРУКТУРА АУДИТОРСЬКОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ АГРОФОРМУВАНЬ: РОЗВИТОК РИНКУ ПОСЛУГ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПЛАТОСПРОМОЖНОГО ПОПИТУ

*Пономаренко О.Г., к.е.н., доцент
Полтавська державна аграрна академія*

На підставі вивчення практики господарювання підприємств із колективною формою власності та тих, що орендують майнові та земельні паї, активізовано дискусію про залучення таких підприємств до обов'язкової перевірки фінансової звітності.

Узагальнено нормативні передумови та окреслено перспективи розвитку ринку аудиторського обслуговування сільськогосподарських підприємств. Проаналізовано особливості структурної побудови суб'єктів аудиту, виокремлено напрями забезпечення платоспроможного попиту аграрних формувань на аудиторські послуги.

Визначено напрями удосконалення нормативно-правової бази функціонування суб'єктів аудиту в аграрному секторі економіки України та формування системи незалежного фінансово-господарського контролю з метою захисту інтересів власника.

On the basis of study of practice of manage enterprises with the collective pattern of ownership and those that lease property and landed shares, a discussion is activated about bringing in of such enterprises to the obligatory audit of financial records.

Normative pre-conditions are generalized and the prospects of market of public accountant maintenance of agricultural enterprises development are outlined. The features of structural construction of subjects of audit are analysed, directions of providing of solvent demand of the agrarian forming are distinguished on public accountant services.

Certainly directions of improvement of normatively-legal base of functioning of subjects of audit are in the agrarian sector of economy of Ukraine and forming of the independent financially-economic checking system with the aim of defence of interests.

Постановка проблеми. Особливістю аудиторської діяльності в аграрному секторі економіки є те, що обов'язковий аудит підтвердження достовірності і повноти фінансової звітності за виключенням публічних акціонерних товариств не проводиться. Ініціативний аудит перебуває під впливом загальноекономічної ситуації, стадії циклу, на якому перебуває економіка України: середньорічний індекс зростання цін у промисловості майже вдвічі перевищує рівень зростання цін у сільському господарстві, диспаритет негативно впливає на платоспроможний попит на аудиторські послуги агроформувань [6].

Вивчення практики господарювання підприємств із колективною формою власності та тих, що орендують майнові та земельні паї, зумовлює дискусію про залучення таких підприємств до обов'язкової перевірки фінансової звітності з метою створення дієвого, чесного механізму концентрації власності в руках лише ефективних господарів [5].

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить, що формування орендного землекористування в Україні відбулося за відсутності конкурентного середовища для потенційних орендарів, що призвело до диктату ними умов оренди [3]. Частка укладених договорів оренди з господарствами, із земель яких виділено земельний пай, поступово знижується, тобто очевидний класичний конфлікт інтересів між селянами-власниками та орендарями. Понад 50% договорів укладено з селянами-пенсіонерами, які з об'єктивних причин не можуть захистити свої економічні інтереси.

Аналіз майнових відносин свідчить, що незабезпеченість нормативною та інформаційною підтримкою організаційних та правових засад реалізації права спільної часткової власності селян на майно, ігнорування юридичного змісту орендних операцій через низький рівень обліку та контролю поглибило негативні тенденції розвитку відносин власності в АПК.

Постановка завдання. Процеси реформування і приватизації в АПК зумовили утворення значного прошарку власників підприємств, що передбачає розвиток аудиту, як системи незалежного фінансово-господарського кон-

тролю з метою захисту інтересів власника. Принцип розкриття передбачає наявність достовірної інформації про фінансовий стан та перспективи функціонування суб'єктів господарювання. Це забезпечується відповідальними за об'єктивність інформації структурами – аудиторськими фірмами.

Отже, метою публікації є розробка напрямів становлення цілісного, високопрофесійного аудиторських послуг в аграрному секторі економіки, що розвивається на засадах саморегулювання.

Виклад основного матеріалу дослідження. На організацію і методику аудиту значний вплив здійснюють особливості господарської діяльності в агропромисловому комплексі: специфіка процесу відтворення, специфічні засоби виробництва, специфічні організаційно-правові форми підприємств, специфічні режими оподаткування, об'єкти обліку та аудиту.

Вони зумовлюють специфіку організаційно-технічних засобів зовнішнього аудиту: стандартів проведення експертиз і перевірок; рекомендацій по встановленню факторів ризику та відповідності господарської діяльності нормам права, галузевим регламентам, засновницьким документам, нормам організації документопотоків.

Отже, галузеві аспекти аудиторської діяльності обґрунтовують доцільність застосування принципу спеціалізації аудиту в аграрному секторі АПК, що базується на використанні загальноприйнятої (уніфікованої до всіх галузей) методології та специфічних організаційно-технічних засобів аудиту.

З метою упорядкування ринку аудиторських послуг в аграрному секторі національної економіки та підвищення дисциплінованості його учасників, підтримання суспільної довіри до аудиту в Україні функціонує дворівнева система регулювання.

Державні органи (Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, Президент України) визначають правові засади здійснення аудиторської діяльності в Україні. Ряд відомств (Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку, Фонд держмайна України, Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг, Національний банк України) висувають специфічні вимоги до проведення обов'язкового аудиту підпорядкованих підприємств, установ, організацій та до структури висновків [2].

Державні органи в Україні регулюють діяльність суб'єкті аудиту виключно як економічних одиниць без втручання у професійну діяльність. Законодавчо закладений баланс суспільних інтересів досягається функціонуванням системи професійного регулювання аудиторської діяльності: Аудиторської палати України, як окремого представницького органу та професійних громадських об'єднань аудиторів, що також наділені рядом повноважень.

Рекомендована організаційна структура ефективного суб'єкта аудиторської діяльності в аграрному секторі АПК України включає два рівні: центральний та регіональний [4]. Вона поєднує центральне відділення фірми (найбільш доцільною є форма товариства з обмеженою відповідальністю) з розгалуженою мережею регіональних представництв (філій зі штатом до 10 чол.). При цьому для обслуговування ряду регіонів можливе створення міжрегіональних структур. Створення замість філій відокремлених юридичних

осіб, зважаючи на галузеву специфіку, не доцільно, в такому випадку порушується цілісність структури аудиторського обслуговування та не забезпечується її функціонування в єдиному методологічному, нормативно-правовому та інформаційному просторі.

Послуги аудиторських структур, що необхідні для ефективної реалізації державної аграрної політики та виконання яких передбачає досягнення у перспективі значного соціального та економічного ефекту визнаються соціально спрямованими послугами.

Надання соціально спрямованих аудиторських послуг здійснюється на підставі програмно-цільового фінансування за рахунок бюджетних коштів, порядок використання яких визначається Кабінетом Міністрів України.

Перелік соціально спрямованих аудиторських послуг визначається програмою розвитку аграрного сектору національної економіки, яка затверджується центральним органом виконавчої влади з питань аграрної політики (Міністерством аграрної політики).

До соціально спрямованих послуг відносяться аудиторські дослідження, що відповідають визначенню аудиту за спецзавданнями (МСА 800 «Аудит за спецзавданнями»): аудит земельних відносин за визначеними напрямками (у першу чергу в частині контролю реалізації економічних інтересів власників земельних паїв); аудит майнових відносин за визначеними напрямками (у першу чергу в частині контролю реалізації права спільної часткової власності).

Органи місцевого самоврядування можуть визначити додаткові соціально спрямовані аудиторські послуги, які надаються за рахунок коштів місцевих бюджетів відповідно до регіональних програм соціально-економічного розвитку. Для збільшення ефективності використання бюджетних коштів без одночасного збільшення бюджетних видатків аудиторську діяльність у частині надання соціально спрямованих послуг пропонується визнати неприбутковою діяльністю.

Надання соціально спрямованих послуг відбувається на конкурсній основі за результатами проведення тендеру. Участь у конкурсі щодо надання соціально спрямованих послуг беруть тільки суб'єкти аудиторської діяльності внесені в Реєстр аудиторських фірм та аудиторів, що одноособово надають аудиторські послуги підприємствам АПК. Переможець тендера визначається відповідно до прозорої процедури (яку необхідно розробити) та отримує дозвіл на надання визначених конкурсним завданням послуг.

Фінансування аудиторської діяльності у частині надання соціально-спрямованих послуг може здійснюватися за рахунок грантів, міжнародної технічної допомоги, коштів міжнародних програм і проектів, благодійних внесків фізичних та юридичних осіб, інших джерел не заборонених законом.

Надання аудиторських послуг, що не включені в перелік соціально спрямованих здійснюється за рахунок їх замовників. Для підвищення рівня платоспроможного попиту агроформувань на аудиторські послуги пропонується пом'якшити режим оподаткування доходів від надання послуг податком на додану вартість.

Висновки. Зважаючи на напрями подальшого розвитку ринку аудитор-

ської діяльності в аграрному секторі національної економіки, об'єктивно є необхідність здійснення ряду заходів, спрямованих на вдосконалення нормативно-правової бази аудиту та засад функціонування суб'єктів аудиторської діяльності (учасників ринку).

З метою вдосконалення нормативно-правової бази функціонування суб'єктів аудиту та забезпечення подальшого розвитку ринку доцільно законодавчо закріпити:

- розширення кола суб'єктів обов'язкового аудиту в галузі (за умови обґрунтування відповідних критеріїв визнання);
- удосконалення порядку видачі дозволів на обслуговування підприємств АПК (запровадження Реєстру аудиторських фірм та одноосібних аудиторів, що можуть проводити перевірки підприємств АПК);
- врегулювання посилення відповідальності аудиторських структур за результати наданих послуг (запровадження обов'язкового страхування цивільної відповідальності аудиторських структур та професійної відповідальності індивідуальних аудиторів при виконанні обов'язкового аудиту та соціально спрямованих аудиторських послуг для агроформувань; введення вимог щодо розміру статутного капіталу фірм);
- зміни режиму оподаткування доходів від послуг, що надаються агроформуванням та соціально спрямованих аудиторських послуг;
- створення умов для підвищення ролі професійних органів регулювання аудиторської діяльності і, зокрема, галузевих об'єднань;
- визначення переліку соціально спрямованих аудиторських послуг для агроформувань;
- удосконалення законодавства з питань конкуренції на ринку аудиторських послуг, розробка антидемпінгових механізмів та заходів запобігання недобросовісній конкуренції.

Крім того розвитку аудиту в галузі сприятимуть:

- розробка наукового супроводження спеціалізації аудиту в галузі (методичних рекомендацій з проведення аудиту за спецзавданнями, надання соціально спрямованих аудиторських послуг, виконання послуг по супроводженню фінансово-господарської діяльності, інформаційно-консультаційних послуг, виконання окремих обліково-контрольних функцій замовника);
- створення умов на ринку аудиторської діяльності для функціонування суб'єктів аудиту різних організаційно-правових форм.

Основою справедливої конкуренції є можливість для учасників ринку аудиторської діяльності вільно надавати аудиторські послуги (в тому числі й подавати заявки на виконання соціально спрямованих аудиторських послуг) за умови обов'язкового виконання вимог чинного законодавства, міжнародних стандартів аудиту, кодексу професійної етики аудиторів України.

Список використаних джерел:

1. Бодюк А. В. Методологічні та нормативно-правові аспекти аудиту підприємницької діяльності : [Монографія] / А. В. . – К.: Кондор, 2005. – 356 с.
2. Бутинець Ф. Ф. Аудит: сучасні тенденції розвитку в Україні та світі : [Монографія] / За редакцією проф. Ф.Ф. Бутинця. – Житомир : ЖДТУ, 2004. – 564 с.

3. Бухгалтерське та податкове забезпечення майнових і земельних відносин у новостворених сільськогосподарських підприємствах (посібник). За редакцією академіків УААН П. І. Гайдуцького і П. Т. Саблука. – К. : ІАЕ, 2002. – 408 с.

4. Концепція функціонування та розвитку аудиту в Україні. – ННЦ ІАЕ – 6 с.

5. Методичні положення до визначення попиту на консультаційні послуги підприємствам, організаціям, установам АПК / [Саблук П. Т., Скирта Б. К., Тивончук С. О., Канівський П. К.]. – К. ІАЕ, 2002. ДОД, – 17 с.

Рецензент – д.е.н., професор Плаксієнко В.Я.

УДК 339.137.2:664

ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ

Процюк Н.Ю., аспірант

Полтавська державна аграрна академія

У статті розглянуто основні економічні умови здійснення процесу «формування конкурентоспроможності підприємства». Визначено передумови його теоретичного виділення як управлінської категорії, та запропоновано авторське бачення дефініції цього поняття. Визначено напрями управлінської діяльності з формування конкурентоспроможності підприємства харчової промисловості.

The article deals with the basic economic conditions of the process of «forming of enterprise competitiveness». The theoretical premise of its selection as a category of management has been determined, and the author's vision of the definition of the term has been proposed. The areas of management activities on forming of enterprise competitiveness in food market have been determined.

Постановка проблеми. Підприємство у процесі своєї господарської діяльності є учасником конкурентної боротьби за споживача (покупця) [3, с. 127], тому однією з важливих передумов його виживання є розробка маркетингової стратегії та формування конкурентоспроможності. Можливість подальшого виживання підприємства в умовах постійної конкурентної боротьби залежить від рівня його конкурентоспроможності та досягнення високого рівня ефективності, що є безперечною запорукою успіху підприємства на динамічному ринку сучасної економіки [8, с. 58].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми розвитку конкурентного середовища, а також особливості управління конкурентоспроможністю підприємства та його продукції знаходили відображення у дослідженнях таких вітчизняних науковців як Андрійчук А., Березіна О., Зіновчук В., Іванюта В., Ільяшенко В., Коваленко Ю., Канінський П., Малік М., Саблук П., Шпикуляк О. та багатьох інших. Відзначаючи внесок попередників у розробку проблеми, водночас відзначимо, що проблема конкурентних переваг (у зв'язку з особливостями розвитку національної економіки, а також динамічності конкурентного середовища) у межах даного ринку залишається ще недостатньо дослідженою.

Постановка завдання. Мета статті полягає в дослідженні теоретичних та методичних засад формування конкурентоспроможності підприємства харчової промисловості.

Виклад основного матеріалу дослідження. Формування конкурентоспроможності підприємства можна визначити як управлінський процес, ре-